

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Araştırma Makalesi / Research Article

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi: Ankara İli Örneği*

Examination of Self-Efficacy Levels of Youth Center Members Affiliated to the Ministry of Youth and Sports: Example of Ankara Province

Hilal ULUTEPE¹, Ayşe Sezen SERPEN²

¹Aile ve Sosyal Hizmetler Uzman Yardımcısı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, hilalulutepee@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9032-0195

²Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, sbayoglu@health.ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6220-4709

Başvuru: 17.08.2021
Kabul: 04.08.2022

Atf:
Ulutepe, H. ve Serpen, A.S. (2022). Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezi üyelerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi: Ankara ili örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(4), 1049-1066. DOI: 10.33417/ tsh.984053

ÖZ

Bu çalışma, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezleri üyelerinin öz yeterlilik düzeylerini belirlemeyi ve çeşitli değişkenlerin öz yeterlilik üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla, Eylül 2020-Aralık 2020 tarihleri arasında Ankara'daki gençlik merkezlerine üye olan toplam 406 genç ile yürütülmüştür. Araştırmada veriler çevrimiçi görüşme yöntemi kullanılarak toplanmış, verilerin elde edilmesinde Sosyo-demografik Bilgi Formu ile İlhan ve Yıldırım (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Genel Özyeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Katılımcıların ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması $65 \pm 11,32$ 'dir. Katılımcıların genel öz yeterlilik düzeyleri, sosyo-demografik değişkenler ve gençlik merkezi ile etkileşimlerine ilişkin değişkenlere göre incelenmiştir. Eğitim düzeyi, en uzun süre yaşanan yer, çalışma durumu, algılanan gelir, ebeveyn birliktelik durumu, ebeveyn eğitim durumu, ebeveyn çalışma durumu, birlikte yaşanan kişi, kardeş sayısı, gençlik merkezine gitme sıklığı, faaliyete katılma nedeni, katılım gösterilen faaliyet türü değişkenlerinin üyelerin öz yeterlilikleri üzerinde anlamlı farklılığa neden olmadığı; gençlik merkezi üyesi gençlerin cinsiyet, faaliyetlere katılım düzeyi, üyelik süresi, üye olma nedeni, faaliyetler sonucunda elde edilen kazanım değişkenlerine ilişkin ortalamaların anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak gelişimi destekleyici çeşitli alanlarda programların yürütülmesi, gençlerin programların planlama aşamasına katılımının desteklenmesi, gençlerin öz yeterlilik konusunda bilinçlendirilmesi önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Genç, Gençlik Merkezi, Öz yeterlilik, Sosyal Hizmet.

ABSTRACT

This study aims to determine the self-efficacy levels of the members participating in the activities carried out in youth centers affiliated with the Ministry of Youth and Sports to reveal the effect of various variables on self-efficacy. The research was carried out with a total of 406 young people who were members of youth centers in Ankara between September 2020-December 2020 by convenience sampling method. In the study, the data were collected by using the online interview method, and the Socio-demographic Information Form, the "General Self-Efficacy Scale" adapted into Turkish by İlhan and Yıldırım (2010) were used to obtain the data. General Self-Efficacy Scale mean score is 65 ± 11.32 . As a result of the hypothesis tests carried out to test the differences between the socio-demographic variables of the participants and the variables related to their interaction with the youth center and the General Self-Efficacy Scale; self-efficacy of the variables of education level, place of residence for the longest time, working status, perceived income, parental partnership status, parent education status, parent employment status, people

*Bu makale Hilal ULUTEPE'nin "Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

living together, number of siblings, frequency of going to a youth center, the reason for participating in the activity It was found that the averages of the youth members of the youth center related to gender, level of participation in activities, duration of membership, the reason for being a member, and attainment variables obtained as a result of the activities differed significantly. Based on the results of the research, it has been suggested to carry out programs in various fields that support development, to support the participation of young people in the planning phase of the programs, and to raise awareness of young people about self-efficacy.

Keywords: *Youth, Youth Center, Self-Efficacy, Social Work*

GİRİŞ

Gençlerin yaşamları ilerlerken bedensel, duygusal, bilişsel, tinsel ve sosyal yönleri kapsayan gelişmelerini en üst seviyede sürdürebilmesi önemlidir. Öz yeterlilik gelişim üzerinde etkili ve önemli bir güçlendirme kaynağıdır (Anderson ve Sandmann, 2009).

Öz yeterlilik hem bireyin durumu hakkında fikir sahibi olmasını hem de zorluklarla başa çıkamadığında yardım kaynaklarını kullanabilmesini gerektirir. Öz yeterlilik temelde bir inancın varlığı ile ilgilidir. Öz yeterlilik, bireyin yaşadığı olaylar karşısında başarılı olabileceğine ve karşılaştığı durumu atlatabileceğine inancının var olmasıdır. Bireyin sorumluluklarını yerine getirebilmesi, kendi ayakları üzerinde durabilmesi, toplumsal anlamda kabul edilmiş hissetmesi kendini yeterli olarak algılamasını sağlayacaktır (Borenstein vd., 2015; Sherer vd.,1982).

Öz yeterlilik konusundaki çalışmalar özelden genele doğru göreve göre öz yeterlilik, alana göre öz yeterlilik ve genel öz yeterlilik olmak üzere üç farklı alanda yürütülmektedir. Göreve özgü öz yeterlilik kişinin belirlenen bir görevdeki öz yeterliliğini ifade eder. Alana özgü öz yeterlilik bireyin statüsüne, pozisyonuna bağlı olarak yerine getirmesi gereken rollerle ilgilidir (Bandura, 1994). Genel öz yeterlilik düzeyi ise, bireyi daha bütünsel değerlendirebilmeye, birey hakkında genel bir yargıya ulaşabilmeye ve aynı zamanda bireyin üstleneceği bir görevde ya da sorumluluk alanında nasıl hareket edeceğini tahmin etmeye olanak sağlar (Işık, 2001).

Öz yeterliliğin aktifleşmesinde rol alan üç ana etmen bilişsel süreç, motivasyonel süreç ve duygusal süreçtir (Bandura, 2001). Kişinin kendini ve çevreyi anlamlandırmasında önemli yapılardan biri bilişlerdir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde kişinin kendini anlaması ve tanınması sürecinde oluşturduğu bilişsel yapılar öz yeterliliğin oluşumunda etkili role sahipken kişinin davranışlarına ve eylemlerine yön verebilmesi için motivasyonel gücünün de bulunması gerekmektedir (Aypay, 2010).

Olumsuz duyguların bireylerin başta bilişsel durumu olmak üzere davranışları üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Olumsuz duygular öz yeterliliği düşürmekte ve eyleme geçme potansiyelini olumsuz etkilemektedir. Olumlu duyguların bireyi eyleme geçiren ve motivasyonel güç veren bir özelliği bulunmaktadır (Kurbanoglu, 2004). Bu açıdan öz yeterliliğin aktifleşmesi için duygular da dikkate alınması gereken unsurlardır.

Bireyin mevcut yetkinliklerini değerlendirip kendisinin yapması gereken işi başarıp başaramayacağı hakkındaki görüşü öz yeterlilik düzeyi ile doğrudan ilişkilidir. Bu durum bireyin gelecekteki performansı hakkında güçlü bir öngöründe bulunma olanağı sunarken öz yeterliliğin yükselmesi performansın da iyileşmesini sağlar (Işık, 2001).

Öz yeterlilik benliğin pasif bir özelliği değildir. Bireylerin başarıları, güdüleri, kapasiteleri gibi bireyin benlik sistemini şekillendiren diğer kavramlarla beraber dinamik bir oluşumdur (Güneş, 2018). Bireyin öz yeterlilik düzeyi deneyim, dolaylı deneyim, sözel ikna ve duygusal durum olmak üzere dört temel kaynak tarafından şekillenir.

Güçlü bir yeterlilik algısı oluşturmanın en etkili yolu bireyin başarılı olduğu deneyimlerdir. Bireyin başarıları öz yeterlilik algısı üzerine önemli katkı sağlar. Başarısızlık deneyimleri ise mevcut öz yeterlilik algısına olumsuz etki yapabileceği gibi düşük olan öz yeterlilik düzeyinin yükseltilmesi konusunda da zorlayıcı olabilir (Bandura, 1994). Bireylerin deneyimleri sonucunda elde ettikleri yeterlilik inancını ve kazanımlarını pekiştirmek amacıyla bireylere yeni deneyim fırsatları oluşturmak yararlıdır.

Bireyin sahip olduğu özelliklere benzer bir kişiyi model alması veya karşılaştırma yapması bireyin öz yeterlilik algısını etkilemektedir (Britner ve Pajares, 2006; Sakız, 2013). Örneğin; birey kendisine benzettiği bir kişinin başarılı olduğunu gördüğünde kendisinin de aynı şekilde hareket ettiğinde başarılı olacağını düşünür. Bu noktada olumlu örnekler kişinin kendine olan yeterlilik algısını güçlendirir. Model alınan kişinin özellikleri, bireyin sahip olduğu özellikler ve başarı düzeyinin birbiriyle uyumlu olması daha gerçekçi öz yeterlilik algısının oluşmasına olanak sağlar (Sakız, 2013).

Bireylerin başarmak için yeterliliğe sahip olduğuna dair algılarını güçlendirmenin diğer bir yolu sözel iknadır. Başarılı olmak için gerekli yeterliliğe sahip olduğuna sözlü olarak ikna edilen kişiler, bir durum karşısında kişisel eksikliklere odaklanmak yerine çaba harcamayı seçerler. Burada dikkat edilmesi gereken konulardan biri bireyi desteklerken gerçekçi olmak bireyin başarısız olmasına ve hayal kırıklığına uğramasına neden olabilecek bir algı oluşturmaktan uzak durmaktır. Teşvik edici olmayan sözel ifadelerde bulunmanın ise kişinin kendisi hakkında olumsuz yargılara varmasına ve cesaretinin kırılmasına neden olabileceğinin farkında olmak gerekmektedir (Korkmaz, 2009).

Bireyler yeterliliklerini değerlendirirken stres tepkilerinden, gerginliklerinden ve benzeri durumlardan etkilenerek öz yeterlilikleri hakkındaki düşüncelerini şekillendirmektedir (Çapa Aydın vd., 2013). Öz yeterlilik düzeyini yükseltmek için insanların olumlu duygusal yönelimlerini geliştirmek, stres tepkilerini hafifletmek ve fiziksel durumları hakkındaki düşüncelerini değiştirmek etkili bir yoldur (Bandura, 1994).

Güçlü bir yeterlilik inancı, birçok yönden insanın başarılarını ve kişisel refahını destekler. Kapasiteleri hakkında daha fazla güvene sahip bireyler zor görevlere çekinilmesi gereken riskler olarak değil de mücadele edilmesi gereken zorluklar olarak yaklaşırlar. Bu kişiler başarısızlıklardan veya aksiliklerden sonra yeterlilikleri hakkındaki düşüncelerini hızla geri kazanarak başarısızlıklarını yetersiz çaba veya edinilebilir bilgi ve becerilerin yetersizliğine bağlarlar (Bandura, 1994). Böylesine vurucu bir bakış açısı bireyi yapılması gerekene güçlü bir şekilde teşvik ederek başarılı olmasını destekler.

Bu kapsamda bireylerin kendileri ile ilgili farkındalıklarının geliştiği gençlik döneminde öz yeterliliklerinin olumlu bir şekilde desteklenmesi önemlidir. Yapılan araştırmalar öz yeterliliğin yüksek oluşunun baş etme becerilerini geliştirme, yıkıcı davranış olarak nitelendirilen şiddet vb. durumları azaltma, küçük streslerden kurtulma, psikolojik iyi oluş ve sosyal desteğin geliştirilmesi gibi durumlarda gençleri desteklediğini ortaya koymuştur (Cicognani, 2011; Matos, 2012; Luszczynska vd., 2005). Öz yeterliliği yüksek olan bir genç başarısızlıklarını objektif olarak değerlendirebilir. Aynı

zamanda yeni deneyimlere adım atarken daha güçlü hissedebilir. Sosyal hizmet bireylerin kendini geliştirmesi, güçlenmesi ve sosyal işlevselliklerini yerine getirmesi konusunda çalışan disiplinlerden biridir. Bu türdeki hedefleri gerçekleştirmede gençlik merkezleri önemli alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gençlerde Öz Yeterliliğin Geliştirilmesinde Gençlik Merkezleri

Gençlerin en iyi şekilde gelişmeleri için ihtiyaç duydukları koşulların oluşturulmasını sağlamak amacıyla yürütülen gençlik çalışmaları gençlerin daha esnek, stresli koşullara karşı daha dirençli olmalarına katkı sağlar. Gençlik çalışmaları gençler için ve gençlerle yapılan eğitim, istihdam, yardım ve rehberlik, barınma, hareketlilik, adalet ve sağlık gibi unsurların yanı sıra daha geleneksel katılım alanları, gençlik politikaları, kültürel faaliyetler, kariyer rehberliği, serbest zaman ve spor konularındaki çalışmaları içerir (Lauritzen, 2006).

Gençlik merkezlerinde genel olarak eğitim, gezi, kamp, spor faaliyetleri, kültür ve sanat faaliyetleri, gönüllülük faaliyetleri alanlarında hizmet verilmektedir. Merkezlerde yürütülen çalışmalar gençlerin çok çeşitli alanlarda gelişimlerini desteklemek, potansiyellerini ortaya çıkarmalarını sağlamak ve yeni beceriler kazanmaları için fırsatlar yaratmak üzerine kuruludur (Gençlik Merkezleri Yönetmeliği, 2003). Düzenlenecek faaliyetlerin planlaması yapılırken yaş, ilgi alanı, kültür, özel gereksinimler vb. konulara dikkat edilmektedir.

Gençlerin en iyi şekilde gelişmeleri için ihtiyaç duydukları koşullar, gençleri daha esnek, stresli koşullara karşı daha dirençli hale getiren ve sağlıklı yetişkinlere dönüşme olasılığını artıran faktörleri içerir (Rotter, 1966; Rutter, 1987). Gençlerin katılım sağladığı çalışmalar sonucunda öz yeterlilik düzeylerinin gelişmesi, sorun çözme ve baş etme becerilerinin iyileşmesi gibi gelişim üzerinde etkili olan faktörlerde ilerleme beklenir (Arthur vd., 2002). Gençlik Merkezleri ülkemizde gençlerin gelişimleri için bu tür olanaklara ulaşabildikleri yerler arasındadır. Bu merkezlerdeki gençlerin gelişimlerini destekleyecek hizmetlerin ortaya konulması, gençlerin bu hizmetleri kullanma durumlarının belirlenmesinin uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için etkili olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda, gençlik merkezlerinde gençlerin katıldığı, gelişimi teşvik eden çeşitli faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin sosyal hizmet bağlamında incelenmesine gereksinim duyulmuştur. Bu araştırmada, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezlerinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılan gençlerin öz yeterlilik düzeylerini belirlemek ve gençlerin sosyo-demografik bilgilerine ve gençlik merkezlerine katılım faaliyetlerine ilişkin değişkenlerin öz yeterlilik üzerindeki etkisini ortaya koymak hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada nicel araştırma yönteminden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinden ise ilişkisel desenden yararlanılmıştır.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara'da Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki 13 gençlik merkezine (GM) üye olan 18 yaş ve üstü 100.401 genç oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılamayacağı için kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Örneklem %95 güven aralığı, 0,05 hata ile 384 olarak belirlenmiştir (Bal, 2001). Asgari olarak bu sayıya ulaşılması hedeflenmiş olup, eksik yanıtların geleceği gözlemlenerek belirlenen sayıdan daha fazla gence soru formu gönderilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulu'ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan gerekli izinler alındıktan sonra soru formu Ankara'da yer alan 13 gençlik merkezine üye olan gençlere Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla gönderilmiştir. İletişim bilgileri güncel olan gençler ile soru formu çevrimiçi olarak paylaşılmış ve gençlerin katılım göstermesi beklenmiştir. Şereflikoçhisar Gençlik Merkezi üyeleri tarafından araştırmaya katılım gerçekleşmemiştir. Altındağ, Beypazarı, Ceren Damar Şenel, Çankaya, Gölbaşı, Keçiören, Polatlı, Pursaklar, Sincan, Şehit Ümit Çoban, Ufuktepe, Yenimahalle Gençlik Merkezlerinden Eylül-Aralık 2020 tarihleri arasında gençlik merkezlerine üye ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 431 genç araştırmaya katılmıştır. Birden çok gönderimde bulunan katılımcıların verileri ve eksik yanıtları içeren veriler silinmiş, toplam 406 katılımcının verisi analiz edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında üyelerin sosyo-demografik bilgilerini edinmek için sosyo-demografik bilgi formu ve katılımcıların öz yeterliliklerini belirlemek amacıyla Genel Öz yeterlilik Ölçeği (GÖÖ) kullanılmıştır. Soru formu Google Forms üzerinden hazırlanmış ve katılımcılar ile bağlantı adresi paylaşılmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların sosyo-demografik bilgilerinin toplanması amacıyla, araştırmacılar tarafından, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu; ailelerine ilişkin eğitim ve çalışma durumu, kardeşe sahip olma durumu; gençlik merkezine üye olma nedeni, merkezin faaliyetlerinden yararlanma düzeyi gibi bilgilerin yer aldığı 27 soruluk bir form hazırlanmıştır.

Genel Öz yeterlilik Ölçeği (GÖÖ)

Sherer vd. (1982) tarafından geliştirilen, İlhan ve Yıldırım (2010) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılarak Türkçe'ye uyarlanan Genel Öz yeterlilik Ölçeği 5'li likert tipinde olup 17 maddeden oluşmakta, 17-85 aralığında puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi öz yeterlilik düzeyinin arttığını göstermektedir. Türkçe uyarlamasında (İlhan ve Yıldırım, 2010) yapılan güvenilirlik analizi sonucu ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,80; bu çalışmada ise 0,883 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 25.0 kullanılmıştır. Araştırmaya ilişkin olarak frekans, yüzde, minimum-maksimum değer, ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistiksel değerlere yer verilmiştir. Analizler yapılmadan önce verilerin homojen dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Verilerin homojen dağıldığı durumlarda ortalama puanlar arasındaki farklılığın belirlenebilmesi için, parametrik testlerden T Testi, Tek Yönlü ANOVA; verilerin homojen dağılmadığı durumlarda parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda gençlerin cinsiyetleri ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için T Testi, gençlerin eğitim düzeyleri, doğum yerleri, en uzun süre yaşadıkları yer, algıladıkları gelir, ebeveynlerinin birliktelik durumları, annelerinin çalışma durumları, babalarının eğitim düzeyleri, babalarının çalışma durumları, kardeşe sahip olma durumları, gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine katılım düzeyleri, gençlik merkezine gitme sıklıkları, gençlik merkezine üyelik süreleri, gençlik merkezine üye olma nedenleri, gençlik merkezi faaliyetlerine katılma amaçları, en çok katılım gösterdikleri faaliyetler, katıldıkları faaliyetler sonucunda elde ettikleri kazanımları ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Gençlerin çalışma durumları, annelerinin eğitim düzeyleri, birlikte yaşadıkları kişiler ile GÖÖ'den alınan puanlar arasındaki farklılığın test edilmesi için Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan gençlerin sosyo-demografik bilgileri, gençlik merkezlerindeki faaliyetlere katılım durumları, ölçekten aldıkları puanlar ve değişkenler arasındaki ilişkilere Çizelge 1 ve 2' de yer verilmiştir.

Araştırma kapsamındaki gençler 18-26 yaş aralığında olup ortalama yaş 21,42'dir. Katılımcıların çoğunluğu (%68,2) kadındır. Gençlerin yarısından fazlası (%58,4) öğrencidir ve yarısına yakını (%49,3'ü) ön lisans veya lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Gençlerin en uzun süreyle yaşadığı yerin (%53,7) büyükşehir olduğu, gelirlerini orta düzeyde algıladıkları bulunmuştur (%66,7). Araştırma kapsamındaki gençlerin %87,9'unun ebeveynleri birlikte yaşamaktadır. Gençlerin annelerin yarıya yakını (%49'u) ilkokul mezunudur ve büyük bir kısmı (%80'i) çalışmamaktadır. Babaların ise %32,5'i ilkokul mezunudur ve yarıdan fazlası (%59,6'sı) çalışmaktadır. Gençlerin üçte birinin (%33,3'ü) iki kardeşe sahip olduğu ve çoğunun (%92,4'ü) aileleriyle ya da akrabalarıyla yaşadığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan gençlerin yakın dönem içinde yarısından fazlasının (%53,2'si) gerçekleştirilen etkinliklere katıldığı, gençlerin üçte birinin (%31,5'i) haftada birkaç gün gençlik merkezine gittiği, yarısından fazlasının (%66,1) bir yıldan fazla süredir gençlik merkezine üye olduğu bulunmuştur. Gençlerin yaklaşık üçte birinin (%29) gençlik merkezine üye olma nedeninin topluma faydalı olmak olduğu, gerçekleştirilen faaliyetlere katılım göstermesinin daha çok (%23,2) rahatlamak, eğlenmek amacıyla olduğu saptanmıştır. Araştırma kapsamındaki gençlerin üçte biri (%34,5'i) üyelik süreleri

boyunca gönüllülük faaliyetlerine diğer faaliyetlere göre daha çok katılmıştır. Gerçekleştirilen faaliyetlere katılmaları sonucunda gençler kendini geliştirdiklerini (%23,6'sı) ve topluma fayda sağladıklarını (%19'u) belirtmişlerdir.

Genel Özyeterlilik Ölçeği'nin toplam puanından en az 17 en çok 85 puan alınabilmektedir. Gençler Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin toplam puanından en az 20 en çok 85 puan almıştır. Genel Öz Yeterlilik Ölçeği'nin bir kesme puanı bulunmamaktadır. Gençlerin ölçeğe verdikleri cevapların ortalaması 65,00 ve standart sapması 11,32'dir.

Tablo 1. Gençlerin sosyo-demografik bilgilerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlara ilişkin test sonuçları

	Sayı	%	$\bar{X}$	SS	T Testi		
					t	p	
Cinsiyet							
Erkek	129	31,8	67,13	10,81	2,614	0,009*	
Kadın	277	68,2	64,00	11,43			
ANOVA Testi							
					F	p	Anlamlı Fark
Çalışma Durumu							
Öğrenci	237	58,4	64,90	11,22	1,660	0,143	-
Çalışıyor	90	22,2	63,08	12,59			
Kendi isteğiyle çalışmıyor	11	2,7	69,00	9,97			
İş arıyor	29	7,1	66,55	10,71			
Öğrenci ve iş arıyor	18	4,4	65,38	10,14			
Öğrenci ve çalışıyor	21	5,2	69,76	7,25			
Anne Eğitim Düzeyi							
Okur-Yazar Değil	51	12,6	64,60	10,32	0,609	0,693	-
İlkokul	199	49,0	64,89	11,55			
Ortaokul	69	17,0	65,37	10,57			
Lise	52	12,8	66,36	11,26			
Ön Lisans/Lisans	29	7,1	64,44	12,46			
Lisansüstü	6	1,5	58,33	16,57			
Birlikte Yaşadıkları Kişiler							
Aileyle/Akrabayla	375	92,4	65,13	11,21	0,356	0,701	-
Arkadaşla/Yurtta	11	2,7	63,18	8,32			
Yalnız	20	4,9	63,45	14,74			
Kruskal Wallis Testi							
					p	Anlamlı Fark	
Eğitim Düzeyi							
Lise ve Altı	189	46,6	64,58	10,85	0,518	-	
Ön lisans/Lisans	200	49,3	65,68	11,26			
Lisansüstü	17	4,2	61,64	16,22			
En Uzun Süre Yaşadıkları Yer							
Köy	28	6,9	62,07	10,68	0,493	-	
İlçe	68	16,7	64,17	10,92			
Şehir	74	18,2	65,63	12,02			
Büyükşehir	218	53,7	65,26	11,43			
Metropol	18	4,4	66,94	9,50			

Tablo 1. Gençlerin sosyo-demografik bilgilerine göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlara ilişkin test sonuçları (devamı)

					Kruskal Wallis Testi	
					p	Anlamlı Fark
Algılanan Gelir						
Düşük	111	27,3	63,40	10,81	0,148	-
Orta	271	66,7	65,60	11,37		
Yüksek	24	5,9	65,54	12,75		
Ebeveyn Birliktelik Durumu						
Birlikte	357	87,9	64,70	11,22	0,272	-
Ayrı	27	6,7	67,40	10,68		
Vefat	22	5,4	66,81	13,49		
Anne Çalışma Durumu						
Çalışmıyor	326	80,3	65,01	11,25	0,972	-
Emekli	17	4,2	65,23	12,00		
Çalışıyor	58	14,3	65,34	10,56		
Baba Eğitim						
Okur-Yazar Değil	18	4,4	68,22	9,30	0,334	-
İlkokul	132	32,5	64,18	11,03		
Ortaokul	73	18,0	65,01	11,19		
Lise	84	20,7	66,41	11,41		
Ön Lisans/Lisans	88	21,7	63,90	11,92		
Lisansüstü	11	2,7	67,36	13,00		
Baba Çalışma Durumu						
İşsiz	44	10,8	66,02	11,26	0,225	-
Emekli	102	25,1	63,47	10,97		
Çalışıyor	242	59,6	65,36	11,19		
Kardeş Sayısı						
1	88	21,7	67,46	11,69	0,086	-
2	135	33,3	63,98	12,03		
3	82	20,2	63,65	10,41		
4+	95	23,4	65,06	10,40		
Yok	6	1,5	69,16	12,31		

*: p<0,05

Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyetlerine göre öz yeterlilik puanları anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($p<0,05$). Erkek katılımcıların ($\bar{x}=67,13\pm10,81$) kadın katılımcılara ($\bar{x}=64,00\pm11,43$) göre öz yeterlilik düzeyleri daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki gençlerin GÖÖ ile eğitim düzeylerinin, en uzun süre yaşadıkları yer, çalışma durumları, algılanan gelir, ebeveyn birliktelik durumu, ebeveyn eğitim durumu, ebeveyn çalışma durumu, birlikte yaşanan kişi, kardeş sayısına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 2. Gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine katılım durumlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlara ilişkin test sonuçları

Katılım Düzeyleri					
Etkinliklere katılmıyor	98	24,1	66,62	11,55	
Gerçekleştirilen etkinliklere katılıyor	216	53,2	66,04	10,73	0,021*
Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alıyor	92	22,7	67,03	8,96	1-3
Gençlik Merkezine Gitme Sıklığı					
Her gün	29	7,1	66,62	11,55	
Haftada birkaç gün	128	31,5	66,04	10,73	
Haftada bir gün	53	13,1	67,03	8,96	
Ayda birkaç gün	64	15,8	66,48	10,11	0,466
Ayda bir gün	20	4,9	64,35	12,54	-
Ayda birkaç saat	43	10,6	62,18	12,86	
Gitmiyor	69	17,0	61,39	12,80	
Üyelik Süresi					
1 aydan daha az	31	7,6	62,29	14,02	
1-6 ay arası	49	12,1	62,85	8,86	
6 ay- 1 yıl arası	55	13,5	62,70	11,06	
1-2 yıl arası	109	26,8	62,43	11,71	0,001*
2-5 yıl arası	104	25,6	66,88	10,45	1-6, 2-5, 2-6, 3-5, 3-6, 4-5, 4-6, 5-6
5 yıl ve üzeri	58	14,3	71,89	9,34	
Üye Olma Nedeni					
Dışarıda zaman geçirebilmek için aileden izin almayı kolaylaştırması	4	1,0	60,75	22,60	
Rahatlamak, eğlenmek	78	19,2	62,53	11,32	
Beceri edinmek	65	16,0	65,72	11,41	
Bilgi edinmek	34	8,4	66,73	9,96	0,001*
Sosyalleşmek	86	21,2	61,68	12,02	2-7, 3-5, 4-5, 5-7
Faaliyetlerin ücretsiz olması	3	0,7	54,50	6,36	
Topluma faydalı olmak	121	29,8	68,43	10,04	
Gezilere ve kamplara katılmak	15	3,7	64,20	9,05	
Gerçekleştirilen Faaliyetlere Katılma Nedeni					
Rahatlamak, eğlenmek	94	23,2	64,94	11,46	
Beceri edinmek	64	15,8	65,90	10,23	
Bilgi edinmek	56	13,8	64,12	10,73	
Gezilere ve kamplara katılmak	18	4,4	63,44	10,93	0,805
Serbest zamanı değerlendirmek	62	15,3	63,93	11,82	-
Sosyalleşmek	78	19,2	66,06	12,45	
Kendini ifade edebilmek	34	8,4	65,23	10,97	
En Çok Katılım Gösterilen Faaliyet Türleri					
Eğitim	82	20,2	63,13	10,60	
Gezi	73	18,0	62,68	11,54	
Kamp	26	6,4	66,61	11,12	
Spor	32	7,9	68,28	10,26	0,805
Kültürel	28	6,9	64,64	12,06	-
Gönüllülük	140	34,5	66,75	10,80	
Hiçbiri	25	6,2	62,64	14,50	

*: p<0,05

Tablo 2. Gençlerin gençlik merkezi faaliyetlerine katılım durumlarına göre Genel Özyeterlilik Ölçeği'nden aldıkları puanlara ilişkin test sonuçları (devamı)

Faaliyetler Sonucunda Elde edilen Kazanımlar					
Statü	14	3,4	66,35	12,45	2-5,
Arkadaş çevresinin genişlemesi	56	13,8	61,94	10,71	2-6,
Aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	27	6,7	59,59	14,40	2-7,
Okul dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlaması	51	12,6	62,70	11,90	2-8,
Bilgi düzeyinin artması	42	10,3	67,21	10,02	3-5,
Yeteneklerin gelişmesi	37	9,1	67,75	10,21	3-6,
Kendini geliştirmesi	96	23,6	67,15	10,04	3-7,
Topluma fayda sağlaması	77	19,0	66,00	11,39	3-8,
Bir fayda sağlanmadı	6	1,5	54,50	10,15	4-7,
					5-9,
					6-9,
					7-9,
					8-9
Toplam	406	100			

*: p<0,05

Araştırma kapsamındaki gençlerin GÖÖ ile gençlik merkezine gitme sıklığı, faaliyete katılma nedeni, katılım gösterilen faaliyet türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı saptanmıştır (p>0,05).

Katılımcı gençlerin öz yeterliliklerinin gençlik merkezi etkinliklerine katılım düzeylerine göre değiştiği (p<0,05), etkinliklerin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin (mean rank=106,28) öz yeterlilik düzeyinin etkinliklere katılmayanlara göre (mean rank=85,38) yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki gençlerin GÖÖ toplam puanlarının gençlik merkezi üyelik sürelerine göre istatistiksel olarak farklılaştığı (p<0,05), 5 yıl ve daha uzun süredir GM üyesi olan gençlerin (mean rank=51,72) öz yeterlilik düzeyinin 5 yıldan daha az süredir üye olan gençlerden yüksek olduğu görülmüştür. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençlerin (mean rank=83,33) öz yeterlilik düzeyi 1-6 ay arası süredir üye olanlara (mean rank=63,56) göre yüksektir. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençlerin (mean rank=86,07) öz yeterlilik düzeyi 6 ay-1 yıl arası süredir üye olanlara (mean rank=68,53) göre yüksektir. 2-5 yıl arası süredir GM üyesi gençlerin (mean rank=118,60) öz yeterlilik düzeyi 1-2 yıldır üye olanlara (mean rank=95,94) göre yüksektir. Üyelik süresi arttıkça öz yeterlilik düzeyinin de arttığı görülmüştür.

Gençlik merkezine üye olma nedenine göre GÖÖ'den alınan puanların anlamlı biçimde farklılaştığı (p<0,05); gruplar arasında farkın kaynağını belirlemek için yapılan test sonuçları göre topluma faydalı olmak için üye olan gençlerin (mean rank=111,62) öz yeterlilik düzeylerinin rahatlamak, eğlenmek amacıyla üye olan gençlere (mean rank=81,98) göre yüksek olduğu saptanmıştır. Yine fark testi sonuçlarına göre; topluma faydalı olmak amacıyla üye olanların (mean rank=117,73) öz yeterlilik düzeylerinin sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=84,68), beceri edinmek amacıyla üye olanların (mean rank=84,77) öz yeterlilik düzeylerinin sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=69,37), bilgi edinmek amacıyla üye olanların (mean rank=71,35) öz yeterlilik düzeylerinin sosyalleşmek amacıyla üye olanlara göre (mean rank=56,21) yüksektir. Bilgi

ve beceri edinmek, topluma faydalı olmak değişkenlerinin, öz yeterlilik düzeyinde anlamlı farklılığa neden olduğu görülmektedir.

Gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin faaliyetlerden kazanımlara göre anlamlı biçimde farklılaştığı bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arasında farkın kaynağını tespit etmek için yapılan testlerin sonuçlarına göre; topluma fayda sağlayan gençlerin (mean rank=73,21) öz yeterlilik düzeylerinin arkadaş çevresini genişleten gençlere göre (mean rank=58,46), kendini geliştiren gençlerin (mean rank=84,21, mean rank=79,60) öz yeterlilik düzeylerinin arkadaş çevresini genişletenlere (mean rank=63,29) ve okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=63,46) göre, yeteneklerini geliştiren gençlerin (mean rank=55,80) öz yeterlilik düzeylerinin arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=41,19), yeteneklerini geliştirenlerin (mean rank=51,07) öz yeterlilik düzeylerinin okul dışında etkileşim ve iletişim ortamı sağlayanlara (mean rank=39,74) göre, bilgi düzeyini artıran gençlerin (mean rank=57,23) öz yeterlilik düzeylerinin arkadaş çevresini genişletenlere göre (mean rank=43,71), topluma fayda sağlayan gençlerin (mean rank=56,38, mean rank=43,69) öz yeterlilik düzeylerinin aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=41,43) ve fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,33) göre, kendini geliştiren gençlerin (mean rank=66,47, mean rank=53,45) öz yeterlilik düzeylerinin aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=46,11) ve fayda elde etmeyenlere (mean rank=20,25) göre, yeteneklerini geliştiren gençlerin (mean rank=37,08, mean rank=23,99) öz yeterlilik düzeylerinin aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=26,22) ve fayda elde etmeyenlere (mean rank=9,75) göre, bilgi düzeyini artıran gençlerin (mean rank=39,37, mean rank=26,44) öz yeterlilik düzeylerinin aile dışında etkileşim ve ilişki ortamı sağlayanlara (mean rank=28,20) ve fayda elde etmeyenlere (mean rank=10,92) göre yüksektir. Topluma fayda sağlayan, bilgi ve becerilerini artıran, kendini geliştiren bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışma ile gençlik merkezlerinde gençlerin katıldığı, gelişimi teşvik eden çeşitli faaliyetlerin gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Ankara'da yer alan 13 gençlik merkezine çevrimiçi platformlar üzerinden soru formu gönderilmiştir. Gençlik merkezlerine üye olan 18 yaş ve üstü 406 genç ile çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olması literatürdeki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir. Aypay (2010) ve Özpulat (2015), yaptığı araştırmalarda genel öz yeterlilik üzerinde cinsiyetin etkili olduğunu ve kadınların erkeklere göre düşük puan aldığını belirtmiştir. Cinsiyet değişkeninin öz yeterlilik düzeyine anlamlı bir etkisinin olmadığını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (Adıgüzel ve Gül, 2015; Arıkan vd., 2020; İlhan ve Yıldırım, 2010; Kartopu, 2016; Kösemen ve Uysal, 2013). Öz yeterlilik ve erkek cinsiyet rolleri arasında destekleyici bir bağ öngörülmüş ve çalışmalar ile bu ilişkiyi ortaya koyulmuştur (Adams ve Sherer, 1983; Cesur vd., 2007). Erkeklerin bir işi başarabileceğine ilişkin toplumsal olarak kabul gören bir algının varlığını

göz önüne aldığımızda öz yeterlilik düzeyine asıl etki etki eden faktör cinsiyetten ziyade kalıplaşmış cinsiyet rolleridir. Doğrudan deneyimlerin öz yeterliliğin gelişimi üzerindeki etkisi düşünüldüğünde öz yeterliliği geliştiren uygulamalarda kadınlara öncelik verilmesi yerinde olacaktır.

Araştırma bulgularına göre gençlik merkezi faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesinde gönüllü olarak rol alan gençlerin öz yeterlilik düzeyleri etkinliklere katılmayan gençlere kıyasla yüksektir. Literatürde yapılan araştırmalarda da serbest zaman etkinliklerine düzenli olarak katılan bireylerin öz yeterlilik seviyelerinin, kontrol grubuna kıyasla anlamlı düzeyde yüksek olduğu (Gökçe, 2015), gençlik merkezindeki kurslara katılan gençlerin kurs öncesinde ve kurs sonrasındaki becerilerinde anlamlı düzeyde gelişme görüldüğü belirtilmektedir (Bilgen, 2014).

Araştırmanın bulgularına göre topluma fayda sağlayan, bilgi ve becerilerini artıran, kendini geliştiren gençlerin öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olmasında gençlik merkezindeki faaliyetler sonucunda kazanılan bireyin başarımışlık duygusunun, kendini daha yetkin, deneyimli hissetmenin etkili olduğu düşünülmektedir. Gediz (2012) yapmış olduğu araştırma sonucunda, gençlik merkezlerindeki serbest zaman etkinliklerinin kendini geliştirme, sosyal bir birey olma, öz güveni artırma, iletişim becerisi geliştirme, sosyal sorumluluk alma gibi konularda genç bireylere katkı sunduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen kazanımlar gençlerin öz yeterlilik düzeylerine etki etmektedir. Bu düşünce genel öz yeterlilik düzeyinin motivasyon desteği ve yeteneklerin gelişmesi ile arttığını gösteren çalışma ile desteklenmektedir (Giebelhausen vd., 2011). Ayrıca öz yeterlilik algısı, bilgi ve becerilerin kazanımı ile ilişkilidir, birey kendini yeterli olarak görse bile ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerilere sahip olmadığında başarısız olma ihtimali çok yüksektir (Kurbanoğlu, 2004). Gençlik merkezlerinden yararlanmak gençlerin becerilerinin farkına varmasında, öz güven kazanmasında, yeni beceriler edinmesinde faydalı bir kaynaktır (Yılmaz, 2019). Bu bağlamda değerlendirildiğinde bireyin bilgi ve beceri kazanmasının öz yeterlilik konusuna da olumlu yansıdığı görülmektedir. Denizli Belediyesi bünyesindeki bir gençlik merkezine üye olan gençlerin örneklemini oluşturduğu araştırma sonucunda gençlerin faaliyetlere katılmalarının öz saygı, öz güven, yeterlilik hissi, güçlenme, beceri gelişimi gibi konularda pozitif etkisinin olduğu görülmüş, katılımın olumlu kimlik gelişimini desteklediğine ulaşılmıştır (Korkmaz, 2019). Literatürdeki araştırmalarda çalışmanın sonuçlarını doğrular nitelikte gençlere yönelik geliştirilen faaliyetlerin gelişime olumlu etki ettiği görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre gençlerin en çok katıldıkları faaliyetin türü öz yeterlilik üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Benzer şekilde literatürde buna benzer çalışmalar bulunmaktadır. Katılım gösterilen faaliyetler, programlar türüne bakılmaksızın öz yeterlilik düzeyine etki etmektedir. Yapılan bir araştırmada gözden geçirilen 25 pozitif gençlik geliştirme programının her birinin öz yeterliliği teşvik ettiği görülmüştür (Berglund, 2002). Yıldız'ın (2017) yürütmüş olduğu bir çalışmada serbest zamanlarında spor, sanat ve bilim kurslarına katılan gençlerin katılmayanlara göre kendilerinden memnuniyet seviyesinin yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Sosyal hizmet disiplin gençlik dönemini gelişme potansiyeli yüksek bir değer olarak görmektedir. Gençlerin yaşam boyunca büyüme ve gelişmelerini sağlayacak olan kaynakların kazandırılması ve güçlendirilmesini amaçlayan bakış açısı ile sosyal hizmet gençlik alanında uygulamalarda bulunmaktadır. Bu kapsamda bireyle çalışma, grup çalışması gibi çeşitli mesleki uygulamalar gençlerin öz yeterlilik düzeyleri üzerinde etkili olmaktadır (Özpulat, 2015; Sarı, 2014; Yılmaz Bingöl, 2015). Araştırma bulguları ve literatür göz önüne alındığında gençlerin gelişim ihtiyaçlarına, kişisel özelliklerine uygun mesleki müdahalelerin tasarlanması ve uygulamaya geçirilmesi genel anlamda gelişim üzerinde ve bu çalışma özelinde öz yeterlilik konusunda önemli görülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezlerine üye gençlerin öz yeterlilik düzeylerini belirlemeyi ve çeşitli değişkenlerin öz yeterlilik üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlayan çalışma sonucunda gençlerin cinsiyetinin, etkinliklere katılım düzeyinin, üyelik süresinin, üye olma nedeninin, faaliyetlerden kazanımlarının öz yeterlilik düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu saptanmıştır.

Erkek katılımcıların, etkinliklerin planlanması ve uygulamasında rol alan gençlerin, daha uzun süredir gençlik merkezi üyesi olan bireylerin, kendini geliştirmek, topluma faydalı olmak amacıyla gençlik merkezine üye olan gençlerin, faaliyetler sonucunda topluma fayda sağlayan, bilgi ve becerilerini artıran, kendini geliştiren bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin, bir işe başlama, bu işi sürdürme ve yılmadan devam ettirme konusunda kendileri hakkındaki yeterlilik inançlarının diğer katılımcı gençlere oranla yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre faaliyetlere katılma nedenleri ile gençlerin üye olma nedenlerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin çeşitlenmesi, merkezlerde sunulan hizmetlerin farklılaşması daha fazla gencin gençlik merkezlerine üye olmasını sağlayabilir.

Gençlik çalışmaları planlanırken gençlerin sürece katılımını en üst seviyeye çıkarmak ve bu desteğin sürekliliğini sağlamak, gençlerin farklı ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, öznenin gençler olduğunu düşünerek hareket etmek, her bir gencin hizmetlerden eşit şekilde yararlanma fırsatını sağlamak önemlidir.

Gençlik merkezlerindeki etkinliklere katılım serbest zaman faaliyetleri arasında yer almaktadır. Çeteleşme, suça itilme, madde bağımlılığı gibi birçok sorunun çözümü konusunda serbest zaman faaliyetlerinin etkili olduğu bilinmektedir (Conway vd., 2000). Bu açıdan değerlendirildiğinde gençleri olumsuz yaşam olaylarından uzaklaştırmak amacıyla gençlerin serbest zamanları profesyonel şekilde oluşturulmalıdır. Bu zaman dilimini verimli geçirebilme fırsatı sunan uygun şartlar gençlik merkezleri ve benzer kurumlar tarafından çoğaltılmalıdır.

Araştırma Ankara ilindeki Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Gençlik Merkezi üyeleri ve üyeler arasından 18 yaş üstü bireyler ile sınırlı olup, Türkiye'nin diğer illerindeki gençlik merkezlerinde de araştırmaların gerçekleştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öz yeterlilik olgusu

betimsel ve kesitsel olarak ele alınmıştır. İlerde yürütülecek araştırmaların gençlerin genel öz yeterliliklerini etkileyebileceği düşünülen farklı alanlar ile birlikte (bağımlılık, gençlik katılımı vb.) ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmanın gençlerin genel öz yeterliliklerini etkileyebileceği düşünülen stresle başa çıkma, iyi oluş, problemlere çözüm üretme, benlik saygısı gibi değişiklikler ile tekrarlanmasının literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir. Gençlerin performansları ve yeteneklerine ilişkin bilgi sahibi olmak ve bu alanda gelişimi destekleyici mesleki çalışmalar yürütebilmek amacıyla gençlerin belirli görevler karşısındaki ya da belirli alanlardaki öz yeterlilik düzeyleri farklı ölçekler kullanılarak araştırılıp daha kapsamlı çalışmaların yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulu'ndan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nün 14/07/2020 tarih ve 56786525-050.04.04/47836 sayılı yazısında belirtildiği üzere; 09 Temmuz 2020 tarihli Üniversite Etik Kurulu Toplantısı'nda çalışma, etik açıdan uygun bulunmuş ve araştırma izni verilmiştir. Anılan Bakanlığın 12/06/2020 tarih ve 84493104-180.99-E.598843 sayılı resmi yazı ile araştırma yapma izni verilmiştir. Araştırmaya katılanlardan bilgilendirilmiş onay alınmıştır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Çalışma, ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Gençlik Merkezi Üyelerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi; Ankara İli Örneği" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adams, C.H. ve Sherer, M. (1983). Construct validation of the Self-Efficacy Scale. *Psychological Reports*, 53, 899-902.
- Adıgüzel, O. ve Gül, İ. (2015). Sağlık kurumları yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), 864-868.
- Anderson, K.S. ve Sandmann, L. (2009). Toward a model of empowering practices in youth-adult partnerships. *Journal of Extension*, 47, 1–8.
- Arıkan, V.B., Gürer, B. ve Ünal, S. (2020). Doğa sporları yapan bireylerin genel öz yeterliliklerinin problem çözme becerisine etkisi. *Sportmetre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 18(2), 13-26.
- Berglund, M.L., Arthur, M.W., Catalano, R.F., Hawkins, J.D. ve Pollard, J.D. (2002). Prevention science and positive youth development: competitive or cooperative frameworks?. *Journal of Adolescent Health*, 31, 230-9.

- Aypay, A. (2010). Genel Öz Yeterlik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-132.
- Bal, H. (2001). Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Basımevi, SDÜ yayın no:20, Isparta.
- Bandura, A. (1994). Self-Efficacy. *Encyclopedia of Human Behaviour*, 4, 71-81.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: an angetic pespective. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 1-26.
- Bilgen, H. (2014). *Gençlik merkezinde yürütülen kurslara katılan gençlerin iletişim becerisi ve sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Ankara ili Yenimahalle örneği)*. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Borenstein, H., Daoud, N., Hamilton-Wright, S., Matheson, F.I., O'campo, P. Ve Pedersen, C. (2015). Where did she go? The transformation of self-esteem, self-identity, and mental well-being among women who have experienced intimate partner violence. *Women's Health Issues*, 25(5), 561–569.
- Britner, S.L. ve Pajares, F. (2006). Sources of science self-efficacy beliefs of middle school students. *Journal of Research in Science Teaching*, 43(5), 485-499.
- Çapa Aydın, Y., Temli, Y., Tarkin, A. ve Uzuntiryaki, E. (2013). Öz Yeterlik Kaynakları Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması. *İlköğretim Online*, 12 (3),749-758.
- Certel, E. (2010). *Gençlik ve sosyal gelişim: gençlik örgütlerine katılan gençlerle bir araştırma*. Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cesur, S. Ve Özalp Türetgen, İ. (2007). Öz Etkinlik Ölçeği'nin psikometrik özellikleri- II. *Öneri Dergisi*, 7(28), 337-343.
- Cicognani, E. (2011). Coping strategies with minor stressors in adolescence: relationships with social support, self-efficacy, and psychological well-being. *Journal of Applied Social Psychology*, 41(3), 559–578.
- Conway, T.I., Marshall, S.J., Mckenzie, T.L. ve Sallis, J.F. (2000). Leisure-Time Physical Activity in School Environments: An Observational Study Using Soplay. *Preventive Medicine*, 30, 70-77.
- Gediz, S. (2012). *Kamu hizmeti olarak rekreasyon etkinlikleri kapsamında "Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri Batı Akdeniz Bölgesi gençlik merkezleri analizi"*. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Gençlik Merkezleri Yönetmeliği. (2003, 13 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 25167).
- Giebelhausen, M., Goldsmith, R.E. ve Pillai, K.G. (2011). Negative moderating effect of general self-efficacy on the relationship between need for cognition and cognitive effort. *Psychological Reports*, 109(1),127-136.
- Gökçe, H. (2015). *Rekreasyonel etkinliklerin üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin öz yeterlik, sınav kaygısı ve serbest zaman doyum düzeyleri üzerine etkisi*. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Güneş, F. (2018). *Genç yetişkinlerde güvengenlik ve utangaçlık: aile aidiyet duygusunun ve duygu-düzenlemede öz-yeterlik algısının belirleyici etkisi*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Işık, İ. (2001). *Özyeterlilik inancı: yönetici rolleri açısından bir inceleme*. Doktora tezi. Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı, İstanbul.
- İlhan, İ.Ö. ve Yıldırım, F. (2010). Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.
- Kartopu, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin öz yeterlilik ve kimlik duygusu kazanım düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi: Gümüşhane Üniversitesi örneği. *Journal of International Social Research*,9(45), 481-500.
- Korkmaz, F.C. (2019). *Olumlu gençlik gelişimi: Genç Denizli Kulüpleri örneği*. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Korkmaz, İ. (2009). Sosyal Öğrenme Kuramı. Yeşilyaprak, B. (Ed.),*Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretim*, içinde (s. 218-238). Ankara: Pegem Akademi.
- Kösemen, S. ve Uysal, İ. (2013). Öğretmen adaylarının genel öz-yeterlik inançlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 217-226.
- Kurbanoglu, S.S. (2004). Özyeterlilik inancı ve bilgi profesyonelleri için önemi. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 137-152.
- Lauritzen, P. (2006). Defining youth work, 24 Nisan 2020 tarihinde <https://www.nonformality.org/2006/06/defining-youth-work/> adresinden alındı.
- Luszczynska, A, Gutierrez Dona B, Schwarzer R (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40(2), 80-89.
- Matos, M, Simões, C. ve Social, E. (2012). Risk behaviors in adolescents with special needs: are social and emotional competences important?. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 69,2219–2227.
- Özpulat, F. (2015). *Motivasyonel görüşmenin hipertansif bireylerin özyeterlilik algısına ve ilaç tedavisi uyumuna etkisi*. Doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Rotter, J.B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28.
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(3), 316-331.
- Sakız, G. (2013). Başarıda anahtar kelime: öz-yeterlik. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1),185-209.
- Sarı, S.V. (2014). *Sosyal bilişsel öğrenme teorisine dayalı grup müdahalesinin üniversite öğrencilerinin kariyer araştırma öz yeterliklerine etkisi*. Yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B. ve Rogers, R.W. (1982). *The Self-efficacy Scale: Construction and validation*. Psychological Reports, 51(2), 663–671.
- Yıldız, H. (2017). *Öğrencilerin okul dışı vakitlerinin değerlendirilmesinde ailelerin rolü ve okul sosyal hizmeti*. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yılmaz, Ö. (2019). *Gençlik merkezi faaliyetleri ve üyelerin gençlik merkezlerini kullanım düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Yılmaz Bingöl, T. (2015). *Çözüm odaklı kısa süreli yaklaşıma dayalı grup rehberliği programının öz-yeterlik inancına etkisi*. Doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.